

Dokumenttyp Riktlinje	Ansvarig verksamhet Patientsäkerhetscentrum	Version 1	Antal sidor 2
Dokumentägare Emma Åkesson apotekare	Fastställare Tobias Kjellberg Hälsa- och sjukvårdschef	Giltig fr.o.m. 2018-06-04	Giltig t.o.m. 2020-06-03

Läkemedel vid palliativ vård i livets slutskede

Gäller för: Landstinget i Värmland

Riktlinjen gäller för landstingets allmänna och specialiserade palliativa vård i livets slutskede för vuxna 18 år och äldre oavsett vårdnivå, diagnos, ålder, etnicitet och bostadsort. Riktlinjen ersätter division allmänmedicins rutin *Läkemedel vid palliativ vård i livets slutskede*. Se även vårdprogram *Palliativ vård i livets slutskede för vuxna 18 år och äldre* för mer information, samt blanketten *Ordinationer Palliativ vård i hemmet*.

Läkemedelsrekommendationerna i dokumentet utgår från nationella rekommendationer och har förankrats lokalt i Värmland. Riktlinjen gäller för patienter i livets slutskede, vilket innebär att döden är oundviklig inom en överskådlig framtid och att det huvudsakliga målet med vården ändras från att vara livsförlängande till att vara lindrande.

Rekommenderade läkemedel

Läkemedel i injektionsform mot smärta, andnöd, ångest, illamående och rosslighet rekommenderas för symtomlindring till alla patienter oavsett diagnos. Läkemedlen ordinerar vid behov och det finns färdiga ordinationsmallar i Cosmic med information om rekommenderade doser och när doseringen kan upprepas. För patienter som vårdas i hemmet fyller ansvarig läkare i blanketten *Ordinationer Palliativ vård i hemmet*, som finns i Cosmic blankettbibliotek. Ifylld blankett lämnas till ansvarig sjuksköterska i palliativa teamet eller hemsjukvården och används som doseringsunderlag. Läkemedlen tas ur de kommunala läkemedelsförråden eller skickas med från vårdavdelning. Läkemedlen kan lämpligen förvaras i en så kallad trygghetslåda hemma hos patienten.

Vid palliativ vård i hemmet ges läkemedlen vanligtvis som subkutana (sc) injektioner, men vissa läkemedel kan också ges intravenöst (iv). För mer information om dosering och upprepande av dos se blanketten *Ordinationer Palliativ vård i hemmet*.

Läkemedel mot smärta och andnöd

Injektion morfin 10 mg/ml, sc eller iv

Till patienter som inte använder opioider sedan tidigare rekommenderas 2,5–5 mg (0,25–0,5 ml) vid behov. Till patienter med stående opioidmedicinering per oralt rekommenderas omräkning till lämplig dos parenteralt (se nedan under rubriken *Dosrelation opioider*).

Vid nedsatt njurfunktion rekommenderas istället **injektion oxikodon 10 mg/ml, sc eller iv**. Till patienter utan tidigare opioidbehandling rekommenderas 2,5–5 mg (0,25–0,5 ml) vid behov och omräkning till lämplig dos för övriga patienter. 1 mg parenteralt oxikodon motsvaras av 1 mg parenteralt morfin.

Läkemedel mot oro och ångest

Injektion midazolam 5 mg/ml, sc eller iv

Lämplig startdos är 1–2,5 mg (0,2–0,5 ml).

Läkemedel mot illamående

Injektion haloperidol 5 mg/ml, sc

Lämplig dosering är oftast 1–2,5 mg (0,2–0,5 ml) 1–2 gånger per dygn.

Läkemedel mot slemsekretion i luftvägarna

Injektion glykopyrron (Robinul) 0,2 mg/ml, sc eller iv

Lämplig startdos är 0,2 mg (1 ml).

Vätskedrivande läkemedel (vid rosslighet/hotande lungödem)

Injektion furosemid 10 mg/ml, sc eller iv

20–40 mg (2–4 ml) vid behov.

Dosrelation opioider

Vid byte till annan opioid och/eller administreringsätt behöver en konvertering göras. Tabellen nedan är en rekommendation och doserna är approximativt jämförbara i effekt.

Tabell 1. Konverteringstabell för opioider.

Substans exempel på läkemedelsnamn	Beredningsform	Administreringsätt	Dos
morfin Dolcontin, Morfin	depottablett, tablett	po	30 mg/dygn
morfin	injektionsvätska	sc, iv	10 mg/dygn
oxikodon OxyContin, OxyNorm	depottablett, tablett	po	15 mg/dygn
kodein Citodon	tablett	po	300 mg/dygn
tramadol Tradolan, Nobligan	Depottablett, tablett	po	300 mg/dygn
buprenorfin Norspan	depotplåster	transdermalt	15 µg/h
fentanyl Fentanyl, Durogesic	depotplåster	transdermalt	12 µg/h

Exempel på omräkning av opioider från per oral (po) till subkutan (sc) tillförsel

- Patienten behandlas med Dolcontin® 60 mg 1x2 po, vilket motsvarar en dygnsdos av 120 mg morfin po. Dosrelationen mellan po morfin och sc morfin är 3:1 och jämförbar dos sc är 40 mg (1/3 av po dosen) morfin per dygn.
- Patienten behandlas med OxyContin® 40 mg 1x2 po, vilket motsvarar en dygnsdos av 80 mg oxikodon po. Dosrelationen mellan po oxikodon och po morfin är 1:2 och 80 mg oxikodon po motsvarar 160 mg morfin po. Dosrelationen mellan po morfin och sc morfin är 3:1 och jämförbar dos sc är ca 50 mg morfin per dygn.

Dokumentet är utarbetat av: Emma Åkesson Thomas Emmesjö, Mattias Elmlund, Susanne Carlsson